

Breyting á hlutverki sérúrræða

Endanleg yfirlitsskýrsla

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

BREYTING Á HLUTVERKI SÉRÚRRÆÐA

Endanleg yfirlitsskýrsla

C R O S P

Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir (Miðstöðin) er sjálfstæð sjálfstjórnar stofnun. Stofnunin er styrkt af ráðuneytum menntamála í aðildarlöndum sínum og af framkvæmdastjórn Evrópusambandsins með rekstrarstyrk innan menntaáætlunar Evrópusambandsins (ESB).

Samfjármagnað af
Evrópusambandinu

Fjármagnað af Evrópusambandinu Skoðanir og álit, sem koma fram, eru þó aðeins álit höfundar eða höfundar og endurspegla ekki endilega þær sem gerðar eru af Evrópusambandinu eða framkvæmdastjórn Evrópusambandsins. Hvorki Evrópusambandið né framkvæmdastjórn ESB geta borið ábyrgð á þeim.

Þær skoðanir sem einstaklingar greina frá í skjalinu eru ekki endilega í samræmi við opinberar skoðanir miðstöðvarinnar, aðildarríkja hennar eða framkvæmdastjórnar ESB.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Ritstjórar: Mary Kyriazopoulou og Anthoula Kefallinou

Þessi útgáfa er öllum aðgengileg. Því er frjálst að nálgast, nota og dreifa henni með viðeigandi vísun til Evrópumiðstöðvarinnar um nám án aðgreiningar og sérþarfir. Ítarlegri upplýsingar er að finna í stefnu Miðstöðvarinnar um opinn aðgang:
www.european-agency.org/open-access-policy.

Vísa skal til skjalsins á eftirfarandi hátt: Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir, 2022. *Breyting á hlutverki sérúrræða: Endanleg yfirlitsskýrsla*. (M. Kyriazopoulou og A. Kefallinou, ritstj.). Óðinsvéum, Danmörk

Þetta verk er gefið út með **Creative Commons TilvísunHöfundar-EkkiÁgóðaskyni-EnginAfleidd 4.0 Alþjóðlegt afnotaleyfi**. Ekki má breyta eða þýða efni ritsins án samþykki Miðstöðvarinnar.

Til að bæta aðgengi að skýrslunni er hún tiltæk á 25 tungumálum og á rafrænu sniði á vefsvæði Miðstöðvarinnar: www.european-agency.org

Þetta er þýðing á upprunalegum texta á ensku. Ef efi vaknar um nákvæmni upplýsinga í þýðingunni skal skoða upprunalega enska textann.

ISBN: 978-87-7599-014-6 (Rafræn)

Aðalskrifstofa

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Sími: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Skrifstofa í Brussel

Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Sími: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

Innihald

Inngangur	5
1. áfangi: Kortlagning á nálgunum á sérúrræðum í Evrópulöndum	6
2. áfangi: Þróun vegvísis til að breyta hlutverki sérúrræða	8
CROSP yfirumgjörðin	9
CROSP sjálfrýnitólið: vegvísir í átt að því að breyta hlutverki sérúrræða	12
Loka athugasemdir	15
Heimildir	16

Inngangur

Réttindamiðuð nálgun að menntun fyrir alla, boðuð af Sameinuðu þjóðunum í **Samningi Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins** (1989) og **Samningnum um réttindi fatlaðs fólks** (2006), stuðlar að hágæða menntun fyrir alla. Öll aðildarlönd Evrópumíðstöðvar um nám án aðgreiningar og sérþarfir (Miðstöðin) eru sammála um og vinna að því að þróa menntakerfi án aðgreiningar sem miða að því að mæta réttindum allra nemenda að menntun fyrir alla með jafnöldrum sínum í heimabyggð sinni (**Evrópumíðstöð, 2015**).

Með því að vinna að þessu markmiði sem byggir á réttindum viðurkenna löndin í auknum mæli þörfina á að breyta hlutverki sérúrræða. Í stað þess að setja nemendur sem þurfa stuðning í sérstakar aðstæður, eru menntakerfi að fara í áttina að því að gera ráð fyrir að fagfólk í menntamálum mæti fjölbreyttum þörfum (**Ráðherraráð Evrópusambandsins, 2018; Evrópumíðstöð, 2015**). Lykilspurning fyrir mörg lönd er því að skýra sérúrræði í því að styðja réttindi allra nemenda til menntunar fyrir alla.

Breytt hlutverk sérúrræða í menntun fyrir alla (CROSP) verkefnið leggur áherslu á endurskipulagningu sérúrræðis til að styðja rétt til menntunar án aðgreiningar fyrir alla nemendur. Það miðaði að því að auðkenna og greina áskoranir og tækifæri innan stefnumótunar og starfsvenja landsins sem hafa áhrif á endurskipulagningu og umbætur á sérúrræðum í átt að menntun fyrir alla fyrir alla námsmenn.

CROSP hafði tvo áfanga:

- 1. áfangi (2017—2018) fjallaði um ítarlega kortlagningaræfingu á fyrri og núverandi þróun og aðstæðum í 26 aðildarlöndum Miðstöðvarinnar í tengslum við sérúrræði svo og um skynjaða framtíðarþróun. **Samantektarskýrsla 1. áfanga** er niðurstaðan (Evrópumíðstöð, 2019).
- 2. áfangi (2019—2022) byggði á helstu niðurstöðum 1. áfanga, með áherslu á jafningjanám. Þar á meðal voru þemavinnustofur með stefnumótendum frá aðildarlöndum miðstöðvarinnar. Jafningjamenntunaraðferðin miðaði að því að gera aðildarlöndunum kleift að þróa skilvirkari aðferðir til að bæta hlutverk sérúrræða varðandi menntun fyrir alla. 2. áfanga lauk með þróun **vegvísis**, í formi **CROSP sjálfsrýnitólið**, sem veitir heildrænt yfirlit yfir forgangsröðun stefnu og áætlanir, svo og helstu skref eða áfangar (þ.e. lykilaðgerðir) í breytingaferlinu.

Í þessari skýrslu eru kynntar helstu niðurstöður 1. og 2. áfanga í CROSP verkefninu.

1. áfangi: Kortlagning á nálgunum á sérúrræðum í Evrópulöndum

1. áfangi miðaði að því að mynda skýra yfirsýn yfir þróun sérúrræða við að mæta réttindum nemenda til menntunar almennt og menntunar fyrir alla nánar tiltekið. Í honum voru greindir og greindir þættir innan stefnu og starfsvenja landsins sem styðja við breytt hlutverk sérúrræða í átt að menntun fyrir alla fyrir alla nemendur.

Tuttugu og sex aðildarlönd Miðstöðvarinnar tóku þátt í kortlagningaræfingu 1. áfanga.

Fulltrúar þáttökulandsins útbjuggu skýrslur með aðföngum frá landsnetum þeirra sérfræðinga. Skýrslurnar náðu yfir allar tegundir sérúrræða sem styðja almenn ákvæði á skyldunámsstigi. Þetta fól í sér stuðning við nemendur í sérskólum, einingum og bekkjum. Það fól einnig í sér sérfræðinga sem veita nemendum og hagsmunaaðilum stuðning, ráðgjöf og leiðbeiningar frá almennum úrræðum. Skýrslurnar innihéldu gögn um fjölda sérskóla, bekkja og fagfólks í hverju landi. Þær lýstu einnig mannvirkjum og ferlum, svo sem stefnu, stuðningskerfi og umbreytingarferli.

Greining á skýrslum landsins veittu helstu upplýsingar um:

- hvað núverandi hlutverk sérúrræða er og helstu einkenni;
- helstu stefnumótandi umbætur landa í tengslum við sérúrræði;
- frekari stefnumótun sem er nauðsynleg til að breyta hlutverki sérúrræða til að styðja við menntun fyrir alla.

Skilgreina sérúrræði

Samkvæmt þáttökulöndunum samanstendur **sérúrræði** þeirra af viðbótarnámi, mati og leiðbeiningarþjónustu fyrir námsmenn ásamt frekari úrræðum fyrir skóla, kennara og fjölskyldur. Sérúrræði getur verið í formi úrræða í skóla, utanaðkomandi stuðning og sérskóla.

Þessi þjónusta tekur til ýmissa hópa sérfræðinga sem fjalla um sérmenntun, félagslega velferð, endurhæfingu, heilsu, snemmtæka íhlutun, persónulegan þroska og tilfærsluleiðir innan menntakerfisins.

Aðildarlönd stofnunarinnar eru virkir að þróa stefnu til að endurskipuleggja og endurskipuleggja sérúrræði í átt að menntun fyrir alla. Helstu umbætur stefnu þeirra fela í sér:

- stuðla að réttindamiðaðri nálgun;
- endurmóta tengslin milli almennra og sérúrræða;
- þróa ný stuðningskerfi.

Ávinningur af því að breyta hlutverki sérúrræðis

Í mörgum löndum hefur umbreyting sérúrræða í átt að menntun fyrir alla í för með sér að fleiri nemendur eru menntaðir í almennum aðstæðum, þar sem þeir fá þann stuðning sem þeir þurfa.

Það leiðir einnig til jákvæðra breytinga á viðhorfum skólastiga til fjölbreytileika í námi.

Að auki eykur það vitund skólanna um nauðsyn þess að þróa sveigjanlegt námsumhverfi án aðgreiningar. Breyting á hlutverki sérúrræða til að styðja við þátttöku í almennum kennslustofum getur komið í veg fyrir brottfall nemenda og hjálpað kennurum að öðlast færni til að styðja alla nemendur.

Þessir kostir stuðla að aukinni þátttöku og þróun fleiri kerfa án aðgreiningar sem veita hágæða menntun fyrir alla nemendur (Evrópumiðstöð, 2015).

Stefnusvæði sem geta drifið breytingar

Greining gagna leiðir í ljós nauðsyn þess að gera sérúrræðum frekar kleift að virka sem almenn úrræði og útbúa hagsmunaaðila til að innleiða menntun fyrir alla. Umbreyting sérúrræða í auðlind felur í sér fjögur innbyrðis svið sem stefnumótendur telja viðeigandi. Þau eru:

- Stjórnunaraðferðir til að styðja við samstarf sérfræðings og almennra úrræða á öllum stigum
- Fjármögnunarstefna og aðferðir sem styðja sérúrræði til að virka sem úrræði fyrir menntun fyrir alla

- Getu-byggingarkerfi sem gerir sérúrræða-sérfræðingum kleift að styðja hagsmunaaðila í almennri menntun á áhrifaríkan hátt
- Gæðatryggingaraðferðir fyrir sérúrræði sem stuðla að gagnsæjum og ábyrgum kerfum fyrir menntun fyrir alla.

Þessi stefnusvið tengjast lykilþáttum, sem hafa verið skilgreindir í fyrri vinnu Miðstöðvarinnar, til að þróa skilvirkar, hagkvæmar leiðir til úthlutunar auðlinda og draga úr misræmi í menntun (sjá **Stefnumörkun fjárveitinga fyrir menntun fyrir alla**).

Samantektarskýrsla 1. áfanga CROSP (Evrópumiðstöð, 2019) inniheldur frekari upplýsingar um niðurstöður 1. áfanga. **Hreyfimyndband** og **upplýsingamyndir** sem miðla lykilskilaboðum frá 1. áfanga eru einnig fáanleg á **CROSP vefsvæðinu**.

2. áfangi: Þróun vegvísis til að breyta hlutverki sérúrræða

2. áfanga, sem byggir á helstu niðurstöðum 1. áfanga, er sérstaklega ætlað að gera aðildarlöndum kleift að þróa skilvirkari aðferðir til að bæta umbreytingu hlutverk sérúrræða við framkvæmd menntunar fyrir alla.

CROSP fylgdi nálgun jafningjanáms. Byggt á núverandi aðferðum og aðferðafræði (þ.e. **Andrews og Manning, 2015**) og fyrri vinnu Miðstöðvarinnar (þ.e. **Mat og greining á stefnu einstakra landa; Stefnumörkun fjárveitinga fyrir menntun fyrir alla**), virkjaði stefnumótendur með sameiginlega faglega áherslu og þekkingu í fyrirfram samþykka starfsemi og umræður hvert við annað.

Jafningjanáms nálgun hafði þrjú innbyrðis markmið:

- **Innihaldstengt markmið**, þar á meðal kerfisbundið nám milli landa. Markmiðið var að ganga lengra en að deila upplýsingum og bjóða upp á vettvang fyrir skipulagða ígrundun á viðfangsefnum stefnunnar.
- **Ferlistengt markmið**, þar á meðal endurskoðun samvinnu og sjálf-íhugun. Þetta gerði löndum kleift að læra hvert af öðru með því að skilgreina styrkleika og áskoranir núverandi stefnu og aðferða til að breyta hlutverki sérúrræða í átt að menntun fyrir alla.
- **Niðurstöðutengt markmið**, þ.mt sameiginleg þróun á CROSP sjálfsrýnitólinu, auk miðlunar- og eftirfylgnistarfsemi á landsvísu.

CROSP starfsemi 2. áfanga

Jafningjanáms nálgun náði yfir **tvær umferðir af þema vinnustofu**. Lokaráðstefna með öllum aðildarlöndum Miðstöðvarinnar fór fram árið 2022.

Í fyrstu umferð vinnustofa ræddu fulltrúar landsins árangursríkar innlendar/svæðisbundnar/staðbundnar stefnur og aðferðir, auk sameiginlegra og landssértækra áskorana og reynslu sem tengjast fjórum þemasviðum: stjórnarhætti, fjármögnun, getu bygginga og gæðatrygging.

Í annarri umferð vinnustofa ræddu löndin sex samþykkt leiðarljós („**hvers vegna**“) og hvernig hægt er að breyta því í forgangsröðun/stefnu („**hvað**“) og síðan í raunverulegar aðgerðir („**hvernig**“). Vinnustofurnar lögðu einnig áherslu á hönnun og miðlun á CROSP sjálfsrýnitólinu.

Til að taka virkan þátt í umræðum voru báðar lotur vinnustofa með „samræðu“ uppbyggingu. Allir þátttakendur fengu hlutverk og skipulögð skipti áttu sér stað.

Til viðbótar við tvær umferðir af þemavinnustofum hélt jafningjanámsferlið áfram með tveimur netfundum. Þetta gerði þátttakendum kleift að komast áfram með umgjörð til að þróa tólið.

Jafningjanáms nálgunin gekkst undir leiðsagnarmat. Þar var metið hvort jafningjapátttaka leyfði námsárangur sem getur hjálpað löndum að ná breytingum á ferlinu í átt að nýju hlutverki sérúrræða við að styðja við menntun fyrir alla. **Leiðsagnamatið** (Evrópumiðstöð, 2022) á CROSP jafningjanáms aðferðafræði er aðgengilegt á CROSP vefsvæðinu.

CROSP yfirumgjörðin

Greining á CROSP þemavinnustofum lagði áherslu á nokkur **leiðarljós, forgangsröðun stefnu og aðferðir**, auk **lykilaðgerða** sem styðja við endurskipulagningu hlutverks sérúrræða til að styðja menntun fyrir alla. Þessar niðurstöður voru skipulagðar í breiðari umgjörð sem nær til allra nauðsynlegra þátta fyrir breytingaferlið.

1. Leiðarljós

Leiðarljós eru yfirgripsmiklar meginreglur sem liggja til grundvallar framkvæmd stefnu og áætlana og getu hagsmunaaðila til að innleiða menntun fyrir alla daglega.

Líta má á þau sem **regnhlífarþemu** sem eru nátengd breyttu hlutverki sérúrræða. Þeir veita hagsmunaaðilum úr almennum og sérúrræðum sameiginlega sýn á hlutverk sérúrræða og styðja þannig samstarf. Þær samræma og veita frekari vísbendingar um nýlegar **lykilatriði** Miðstöðvarinnar (2021) sem styðja innleiðingu stefnumótunar og starfsvenja án aðgreiningar.

Sex gagnkvæm leiðarljós sem upphelja hvert annað mynda heildarumgjörð CROSP:

Leiðarljós 1: Þróa sameiginlega skuldbindingu um menntun fyrir alla

Allir hagsmunaaðilar ættu að þróa sameiginleg gildi og sameiginlega skuldbindingu til að veita öllum nemendum hágæða námstækifæri í almennum aðstæðum. Sérúrræði fyrir nemendur sem þurfa stuðning ætti að byggja á félags-kennslufræði nálgun, ekki læknisfræðilegri.

Leiðarljós 2: Að stuðla að þekkingarmiðlun og öðlast hæfni án aðgreiningar með samstarfi og tengslaneti

Ákvörðunaraðilar og fagfólk á sviði menntunar, bæði úr almennum og sérgreinum, ættu að skiptast á þekkingu með samvinnu á öllum skólastigum, jafnt á staðbundnum, svæðisbundnum og innlendum vettvangi.

Leiðarljós 3: Að veita stöðugt faglegt nám um þátttöku

Öllu starfsfólki í sérnámi og almennum námstækifærum ætti að veita tækifæri á símenntun, þ.m.t. þeim sem hafa forystuhlutverk (þ.e. með það að markmiði að skapa færni og hæfni án aðgreiningar).

Leiðarljós 4: Stuðningur við forystu og stjórnun í skóla fyrir alla

Algild hönnun nálgunar við kennslu og nám ætti að virka sem auðlind og leggja áherslu á vinnu sérfræðinga með forystuhlutverk bæði úr almennum og sérgreinum.

Leiðarljós 5: Hvetja til virkrar þátttöku hagsmunaaðila

Styðja ætti fjölskyldur, nemendur og aðra hagsmunaaðila samfélagsins til að taka virkan þátt í náms- og kennsluferlinu.

Leiðarljós 6: Að stuðla að áframhaldandi eftirliti og mati

Allt starfsfólk frá sér- og almennum úrræðum ætti að vinna að heildarnálgun skólans með áherslu á hindranir og leiðbeinendur kennslu og nám.

2. Meginstefnur og áætlanir

Hvert leiðarljós er tengt meginstefnum og áætlunum sem lönd skilgreindu sem árangursríkar venjur í vinnustofunum. Þetta eru **langtímamarkmið** fyrir stefnur varðandi breytt hlutverk breytt hlutverk sérúrræða.

Hver leiðarljós felur í sér nokkrar meginstefnur og áætlanir sem styðja við breytt hlutverk sérúrræða og bæta hver aðra upp. Lönd líta á þessar meginstefnur og áætlanir sem grundvallaratriði til að uppfylla gildin sem koma fram í leiðarljósunum.

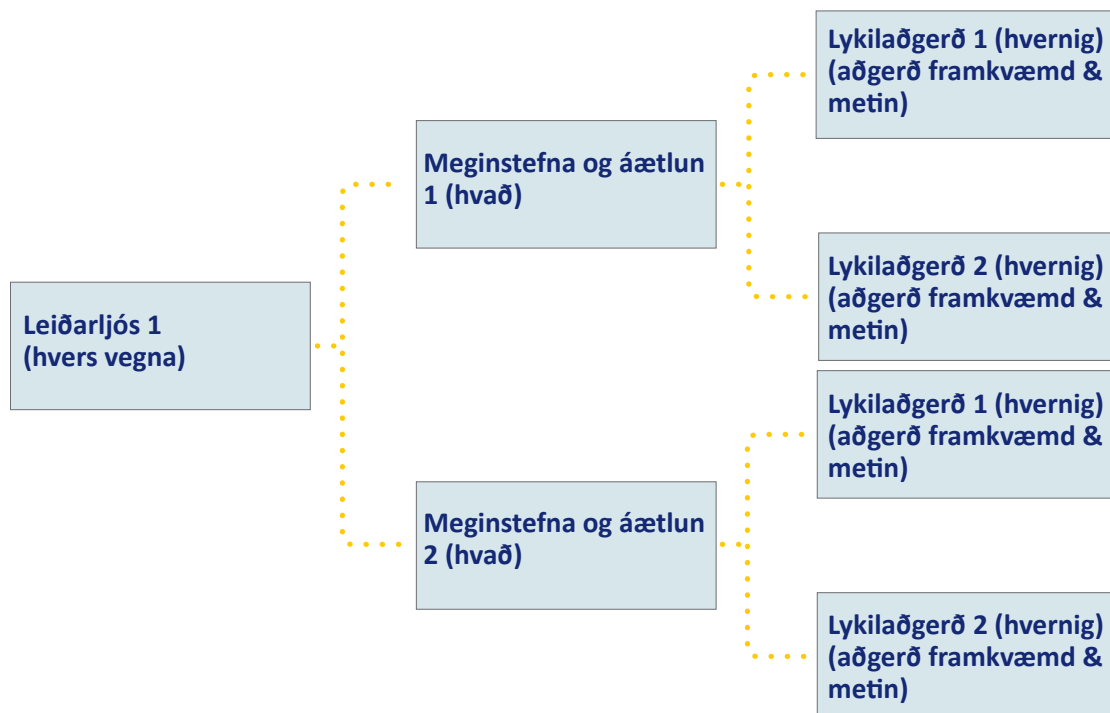
3. Lykilaðgerðir

Hverja meginstefnu og áætlun er hægt að brjóta niður í lykilaðgerðir, sem **dæmi um skilvirka innleiðingu** tengdra áherslna og áætlana. Þar er fjallað um **fjármögnun**, **stjórnarhætti**, **getuuppbyggingu** og **gæðatryggingu** sem gerir hagsmunaaðilum kleift að innleiða stefnur og áætlanir sem þær vísa til.

Lykilaðgerðirnar athuga:

- Hvað ætti að gera
- Hvernig ætti að gera það
- Hvernig á að athuga skilvirknina.

Eins og mynd 1 sýnir er hvert leiðarljós tengt nokkrum meginstefnum og áætlunum sem og til nokkurra lykilaðgerða, sem ætti að íhuga heildrænt.

Mynd 1. Tengsl milli leiðarljósa, meginstefna/áætlana og lykilaðgerða

CROSP sjálfrýnitólið: vegvísir í átt að því að breyta hlutverki sérúrræða

CROSP umgjörðin var grundvöllur fyrir þróun **vegvísis til að breyta hlutverki sérúrræða**. Þessi vegvísir veitir heildrænt yfirlit yfir meginstefnur og áætlanir og helstu skref eða áfanga fyrir árangursríka innleiðingu.

Hann miðar sérstaklega að því að:

- hjálpa löndum til að meta/fylgjast með eigin aðstæðum, með því að greina styrkleika og veikleika og hvar þau eru á ferð sinni í átt að breyta hlutverki sérúrræða;
- styðja lönd til að skilgreina stefnusvið sem þurfa frekari þróun og næstu skref sem þarf að taka, ásamt ábyrgð allra hagsmunaaðila.

Á heildina litið tengir þessi vegvísir leiðarljósín 6 við meginstefnurnar 17 og áætlanir, eins og sýnt er á mynd 2.

Leiðarljós 1

Þróa sameiginlega skuldbindingu um menntun fyrir alla

Meginstefna/áætlun 1.1: Það er sameiginleg skuldbinding um menntun fyrir alla studd af pólitískum vilja til að hvetja til langtímabreytinga

Meginstefna/áætlun 1.2: Landsstefnur fela í sér sameiginlega skuldbindingu um menntun fyrir alla sem studd er af mannréttindamiðaðri nálgun

Meginstefna/áætlun 1.3: Það eru stefnur og áætlanir til staðar sem stuðla að sameiginlegum skilningi á menntun fyrir alla milli almennra og sérgreina

Leiðarljós 2

Að stuðla að þekkingarmiðlun og öðlast hæfni án aðgreiningar með samstarfi og tengslaneti

Meginstefna/áætlun 2.1: Meginstefnur og áætlanir styðja þekkingarmiðlun með þróun faglegra námssamfélaga

Meginstefna/áætlun 2.2: Umbreyting sérskóla í auðlindamiðstöðvar tryggir þekkingarmiðlun milli fagfólks í sérfræði- og almennum greinum

Meginstefna/áætlun 2.3: Með því að veita samfelldan stuðning fagfólks gerir almennum fagaðilum, fjölskyldum og námsmönnum kleift að öðlast hæfni án aðgreiningar

Leiðarljós 3

Að veita stöðugt faglegt nám um þátttöku

Meginstefna/áætlun 3.1: Fagleg námstækifæri stuðla að sameiginlegu tungumáli um þátttöku fyrir alla nemendur

Meginstefna/áætlun 3.2: Sérfræðingar úr almennum og sérgreinum eru búnir viðeigandi hæfni/færni, hæfni og verkfærum til að vinna með fjölbreyttum hópum

Meginstefna/áætlun 3.3: Tenging faglegra námstækifæra fyrir kennara úr almennum og sérgreinum

Mynd 2. CROSP vegvísirinn

Leiðarljós 4

Stuðningur við forystu og stjórnun í skóla fyrir alla

Meginstefna/áætlun 4.1: Leiðtogar skóla stuðla að framtíðarsýn án aðgreiningar, þar á meðal gagnkvæmum gildum, sameiginlegu tungumáli og skilningi og heildrænni nálgun

Meginstefna/áætlun 4.2: Að tryggja getu og traust forystu skóla bæði frá almennum og sérgreinum til að styðja menntun fyrir alla

Meginstefna/áætlun 4.3: Forysta skóla og stjórnun styðja menntun fyrir alla með samvinnu

Leiðarljós 5

Hvetja til virkrar þátttöku hagsmunaaðila

Meginstefna/áætlun 5.1: Það eru alhliða innlendar stefnur og áætlanir til staðar sem hafa verið þróaðar í kjölfar víðtæks samráðs við alla hagsmunaaðila, með skýra pólitíska sýn og vilja

Meginstefna/áætlun 5.2: Stefna tryggir að nemendur og fjölskyldur eru helstu leikarar og eru talin lykill úrræði í námi og kennslu ferli

Leiðarljós 6

Að stuðla að áframhaldandi eftirliti og mati

Meginstefna/áætlun 6.1: Það eru innlendar vísbendingar um gæði menntunar fyrir alla sem fjalla um staðbundna breytileika, fjölbreytni þarfa nemenda og hlutverk sérúrræða

Meginstefna/áætlun 6.2: Það er samvinnuskipulag/ferlar til staðar fyrir eftirlit og mat

Meginstefna/áætlun 6.3: Það er alhliða kerfi til að fylgjast með því hvernig sérúrræði styður almenna geirann í framkvæmd menntun fyrir alla (nær yfir undirkerfi innra og ytra mats)

CROSP sjálfsrýnitólið inniheldur öll leiðarljós, meginstefnur/áætlanir og helstu leiðbeinandi aðgerðir í formi sjálf-íhugandi spurninga.

Þetta tól er aðallega miðað að ákvörðunaraðilum á landsvísu/svæða/staðbundnu stigi, sem og fagfólki á skólastigi. Það getur gert ákvörðunaraðilum og öðru fagfólki kleift að endurspeglar og þróa samfelldan stuðning við menntun fyrir alla.

CROSP tólið er **opið skjal**. Lönd geta byggt á því til að staðfesta það og laga það að þeirra samhengi innanlands. Það er mikilvægt að meðhöndla tólið sem tæki sem þróast. Lönd eru hvött til að:

- þýða málefni, skilgreiningar og atriði yfir í innlenda menntaveruleika;
- vinna saman og mynda net í reynd á vettvangi milli ráðherra, yfir landhelgi og þverfaglega;
- nota tólið sem leið til að tryggja þátttöku hagsmunaaðila í breyttu hlutverki sérúrræða.

Loka athugasemdir

Ferðir landa í átt að endurskipulagningu sérúrræða geta farið mismunandi leiðir. Hins vegar ættu öll lönd að líta á það sem áfanga, áframhaldandi ferli sem fylgir sömu meginreglum og sama lykilmarkmiðinu um að veita öllum nemendum hágæða menntun.

CROSP verkefnið veitti bakgrunnsþekkingu og lagði til yfirgripsmikla umgjörð í átt að þessu markmiði. CROSP tólið, sem helsta niðurstaða verkefnisins, getur þjónað sem úrræði til að hefja eða viðhalda núverandi ferli við að styðja við breytt hlutverk sérúrræða.

Tækið gerir kleift að flytja þekkingu meðal fagfólks frá almennum og sérúrræðum með því að taka þátt í sameiginlegri íhugun og aðgerðum til að þróa menntakerfi án aðgreiningar.

Lönd geta einnig séð tólið sem hvata til umræðu, með það að markmiði að skilgreina sameiginlega sameiginleg gildi, sameiginlegt tungumál, aðferðir og aðgerðir, auk sérstakra innleiðingaráætlana. Það gerir ráð fyrir þverþjóðlegu samstarfi, með mismunandi löndum sem starfa sem „mikilvægir vinir“, deila reynslu og veita gagnkvæman stuðning.

Vonast er til að þetta tól verði aðlagð og staðfest frekar til notkunar í innlendu samhengi og muni hjálpa löndum í viðleitni þeirra til að þróa öflugra menntakerfi án aðgreiningar.

Heimildir

Andrews, M. og Manning, N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Rannsókn á jafningjanámi í umbótum á vegum hins opinbera. Reynsla, tilraunir og hugmyndir til að leiðbeina í framtíðarstarfi. Hluti þrjú:Viðaukar]*. París: Effective Institutions Platform

Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir, 2015. *Tillaga að afstöðu miðstöðvarinnar til námskerfa án aðgreiningar*. Óðinsvéum, Danmörk

Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [Breytt hlutverk sérúrræða í menntun fyrir alla: Kortlagning á nálgunum á sérúrræðum í Evrópulöndum]*. (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou og E. Rebollo Píriz, ritstj.). Óðinsvéum, Danmörk

Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir, 2021. *Lykilatriði – Stuðningur við stefnuþróun og innleiðing á menntun fyrir alla*. (V. J. Donnelly og A. Watkins, ritstj.). Óðinsvéum, Danmörk

Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [Breytt hlutverk sérúrræða í menntun fyrir alla: Mótandi mat á jafningjafræðinámi]*. (H. Weber, ritstj.). Óðinsvéum, Danmörk

Ráðherraráð Evrópusambandsins, 2018. *Council Recommendation of 22 May 2018 on promoting common values, inclusive education, and the European dimension of teaching [Tillögur Ráðherraráðsins frá 22. maí 2018 um eflingu sameiginlegra gilda, náms án aðgreiningar og evrópskar áherslur í kennslu]*. (2018/C 195/01)

Sameinuðu þjóðirnar. 1989. *Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi barns*. 20. nóvember 1989

Sameinuðu þjóðirnar, 2006. *Samningur um réttindi fatlaðs fólks*. 13. desember 2006

Aðalskrifstofa:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Sími: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Skrifstofa í Brussel:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Sími: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org